

Zgoda wodnoprawna jako element systemu gospodarowania wodami

Water law consent as an element of the water management system

Aleksandra Mika¹ , Maciej Bełcik¹ , Marcin Wdowikowski^{1*}

¹ Wydział Inżynierii Środowiska, Politechnika Wrocławska

* Kontakt / Correspondence: marcin.wdowikowski@pwr.edu.pl

Streszczenie:

W artykule przedstawiono rolę zgody wodnoprawnej w polskim systemie gospodarowania wodami wraz z identyfikacją barier proceduralnych w oparciu o trzy najczęściej występujące rodzaje korzystania z wód. Analizie poddano dane Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w latach 2018–2024 dotyczące ilości wydanych pozwoleń, a dla studiów wykonano analizy SWOT. Wykazano, że krajowe i światowe kierunki rozwoju ochrony środowiska, w tym ochrony zasobów wodnych, wskazują, że uproszczanie procedur może okazać się niezbędne, aby sprostać wymaganiom technologii zrównoważonego rozwoju.

Słowa kluczowe: zgoda wodnoprawna, zasoby wodne, wody opadowe, prawo wodne

Abstract:

This paper examines the role of water law consent within the Polish water management system and identifies procedural barriers based on the three most common types of water use. Data from the National Water Management Authority for the period 2018–2024 regarding the number of permits issued were analyzed, and SWOT analyses were conducted for the case studies. It was demonstrated that national and global trajectories in environmental protection, including the protection of water resources, indicate that streamlining administrative procedures may prove essential to meet the requirements of sustainable development technologies.

Keywords: water law consent, water resources, stormwater, water law

1. Zgoda wodnoprawna

Gospodarowanie zasobami wodnymi stanowi kluczowy element zarządzania środowiskiem, jednocześnie stając się coraz większym wyzwaniem, szczególnie w obliczu zmian klimatycznych oraz postępujących zmian w zagospodarowaniu przestrzennym zarówno terenów zurbanizowanych jak i przestrzeni pomiędzy nimi. Rosnące połączenia komunikacyjne i związane z nimi odwodnienia, zmiany w strukturze pól uprawnych oraz infrastruktury melioracyjnej czy rozwój infrastruktury przemysłowej powodują stałe zmiany w lokalnych stosunkach wodnych, które w efekcie skali wpływają na zasoby wodne danego regionu [1]. W polskim systemie prawnym jednym z najważniejszych narzędzi umożliwiających kontrolę działań wpływających na stan ilościowy i jakościowy wód jest zgoda wodnoprawna, której zasady wydawania są określone w ustawie Prawo wodne (z dnia 20 lipca 2017 r.) [2–5]. Zgoda wodnoprawna obejmuje szereg

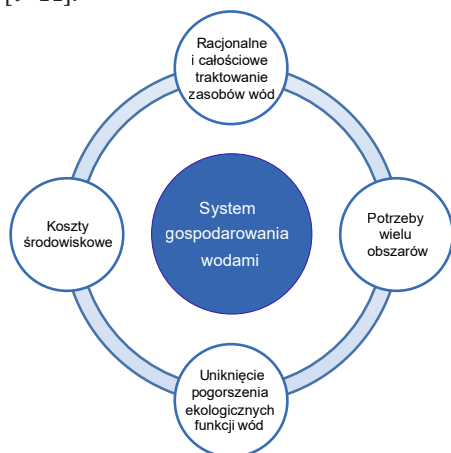
działań potwierdzonych dokumentacją techniczną, wymagających uprzedniej oceny ich wpływu na środowisko oraz jego wodny komponent. W szczególności dotyczy to takich działań jak odprowadzanie wód opadowych do cieków wodnych, odprowadzanie oczyszczonych ścieków do gruntu czy wód, budowa infrastruktury kształtującej stosunki wodne czy prace w korytach rzecznych i zbiornikach wodnych [3, 4].

Kluczową instytucją odpowiedzialną za zarządzanie zasobami wodnymi w Polsce jest podległe właściwemu ministerstwu Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (PGW WP) powołane od dnia 1 stycznia 2018 roku. Wody Polskie stanowią organ administracji państwowej realizujący zadania w obrębie jednostki Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej (RZGW). Zasięg regionalny RZGW przedstawiono na rys. 1 [6].

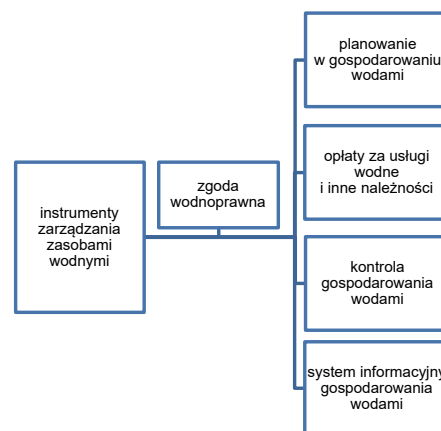
Rys. 1. Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej w Polsce [6]
Fig. 1. Regional water management authorities in Poland [6]

System gospodarowania wodami w Polsce opiera się na kilku kluczowych zasadach, przedstawionych na rysunku 2. Po pierwsze, zakłada racjonalne i całościowe traktowanie zasobów wód powierzchniowych i podziemnych, z uwzględnieniem ich ilości i jakości [7, 8]. Oznacza to, że zarządzanie wodami powinno być kompleksowe, biorąc pod uwagę zarówno aspekty ilościowe, jak i jakościowe tych zasobów. Po drugie, uwzględnia zasadę wspólnych interesów, wymagając współdziałania administracji publicznej, użytkowników wód oraz przedstawicieli lokalnych społeczności w celu osiągnięcia maksymalnych korzyści społecznych przy minimalizowaniu negatywnego oddziaływania na środowisko. Kolejna zasada dotyczy zwrotu kosztów usług wodnych, uwzględniającego koszty środowiskowe, ochrony zasobów i aspekt ekonomiczny utrzymania infrastruktury wodnej. W praktyce oznacza to, że użytkownicy wód są zobowiązani do ponoszenia opłat odpowiadających faktycznym kosztom korzystania z tych zasobów. Wreszcie, gospodarowanie wodami musi być zgodne z interesem publicznym, nie dopuszczając do pogorszenia ekologicznych funkcji wód oraz stanu ekosystemów lądowych zależnych od wód. Wszystkie te elementy są ze sobą ściśle powiązane, tworząc spójny system zarządzania zasobami wodnymi, który ma na celu ich ochronę i zrównoważone wykorzystanie [9–11].

Rys. 2. Schemat systemu gospodarowania wodami
Fig. 2. Diagram of the water management system

Instrumenty zarządzania zasobami wodnymi stanowią fundamentalne narzędzia i działania o charakterze prawno-administracyjnym, których mechanizmy koordynują procesy decyzyjne i wykonawcze, pozwalając na realizację polityki wodnej państwa zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym [12]. Ustawodawca sklasyfikował te instrumenty w ramach pięciu głównych kategorii. Pierwszą z nich jest planowanie w gospodarowaniu wodami, obejmujące m.in. tworzenie planów dla obszarów dorzeczy oraz szczegółowych kart charakterystyki Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCW), w których między innymi określony jest stan i potencjał chemiczny, biologiczny i ekologiczny rzek, a także cele środowiskowe wraz ze wskazaniem działań i podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację. Kolejny pion stanowią instrumenty ekonomiczne, czyli opłaty za usługi wodne i inne należności publicznoprawne, gwarantujące. Niezbędną funkcję weryfikacyjną pełni kontrola gospodarowania wodami, czuwająca nad legalnością i prawidłowością korzystania z zasobów poprzez realizację obowiązków zawartych w decyzjach administracyjnych. Istotnym elementem wspierającym system jest System Informacyjny Gospodarowania Wodami (SIGW), realizowany za pomocą nowoczesnych narzędzi informacji przestrzennej, takich jak ogólnokrajowy Hydroportal. Ostatnim, kluczowym instrumentem regulacyjnym jest zgoda wodnoprawna, stanowiąca centralny punkt odniesienia w procedurach inwestycyjnych. Pełni ona rolę prewencyjną, warunkując legalność działań związanych z korzystaniem z wód i często zawiera informacje wynikające z pozostałych obszarów (rys. 3) [3, 13]. W kontekście współczesnych zmian klimatycznych instrument ten nabiera szczególnego znaczenia przy regulacji zagospodarowania wód opadowych oraz roztopowych, realizacji gospodarki wodno-ściekowej czy ochrony ujęć wody, stymulując wdrażanie zrównoważonych technologii [14–16].

Rys. 3. Instrumenty zarządzania zasobami wodnymi
Fig. 3. Water resources management tools

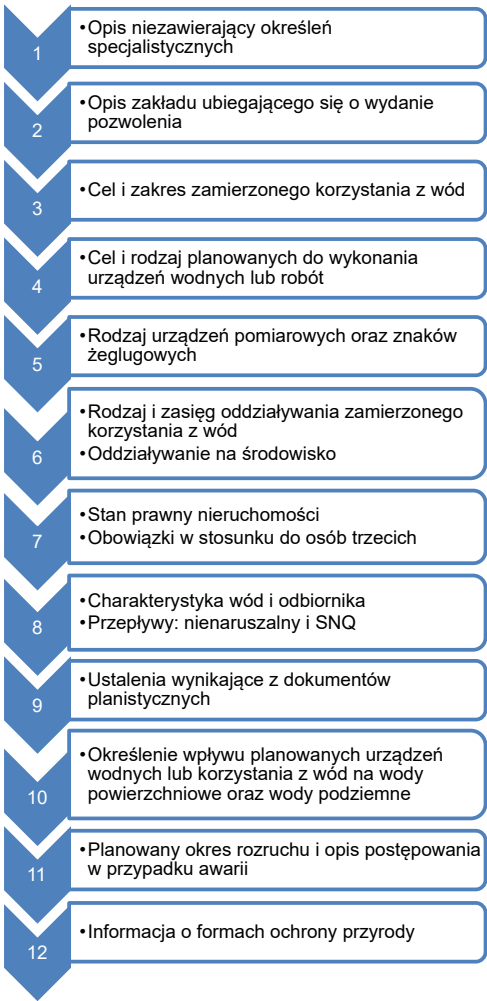
Proces uzyskiwania zgody wodnoprawnej stanowi wieloetapową ścieżkę administracyjną, która w zależności od charakteru planowanej inwestycji wymaga uzyskania pozwolenia, dokonania zgłoszenia bądź przeprowadzenia oceny wodnoprawnej. Kluczowym elementem tego postępowania jest sporządzenie operatu wodnoprawnego, tj. rzetelnej i specjalistycznej dokumentacji technicznej, stanowiącej formalną podstawę do wydania ostatecznej decyzji administracyjnej przez właściwy organ PGW WP [3].

Głównym celem niniejszej pracy jest ocena efektywności wspomnianego procesu oraz identyfikacja kluczowych barier proceduralnych w oparciu o analizę trzech przypadków obejmujących najczęstsze przypadki wniosków o wydanie zgody wodnoprawnej.

2. Materiał badawczy i metody

Obszar badań obejmował trzy zróżnicowane studia przypadku umożliwiające analizę procesów administracyjnych związanych z uzyskiwaniem zgód wodnoprawnych na najczęściej występujących przykładach. Dane ilościowe dotyczące poszczególnych rodzajów zgód wodnoprawnych za lata 2018–2024 pozyskano z KZGW [17]. Do analizy wybrano proces przygotowania pozwolenia wodnoprawnego dla: 1. dużego obiektu hydrotechnicznego (przykład kaskady zbiorników przeciwpowodziowych Topola-Kozielno na rzece Nysa Kłodzka); 2. system odwodnienia torowiska kolejowego zapewniający bezpieczny odpływ wód opadowych i roztopowych z korpusu torowiska; 3. odprowadzanie oczyszczonych ścieków z przedsiębiorstwa produkcyjnego do systemu kanalizacji.

Proces administracyjny uzyskania zgody wodnoprawnej był analizowany na podstawie jednolitego schematu opracowanego na podstawie wymagań opisanych w ustawie Prawo wodne (rys. 4) [5].

Rys. 4. Schemat zawartości operatu wodnoprawnego
Fig. 4. Water resources management tools

W celu kompleksowej oceny uwarunkowań prawno-administracyjnych w pracy zastosowano metodę analizy SWOT. Narzędzie to posłużyło do identyfikacji i usystematyzowania czynników wewnętrznych (mocnych i słabych stron) oraz zewnętrznych (szans i zagrożeń) wpływających na sprawność funkcjonowania systemu zgód wodnoprawnych [18].

3. Ocena elementów procedury różnych rodzajowo zgód wodnoprawnych

W pierwszej kolejności przeanalizowano ilość wydanych zgód wodnoprawnych (z wyszczególnieniem zgód na odprowadzanie wód opadowych lub roztopowych) na terytorium Polski, z podziałem na poszczególne jednostki regionalne w okresie od 01.01.2018 r. do 10.10.2024 r., tj. po ostatniej nowelizacji ustawy Prawo wodne z roku 2017, na mocy której powołano PGW WP.

Tabela 1. Elementy zgody wodnoprawnej poddane analizie dla trzech rodzajów korzystania z wód [17]
Table 1. Elements of water law consent analyzed for three types of water use [17]

Jednostka regionalna RZGW (wraz z Zarządami Zlewni)	Wszystkich decyzje wodnoprawne	Decyzje wodnoprawne związanych z wodami opadowymi i roztopowymi
Białystok	8 436	1 986
Bydgoszcz	4 397	1 090
Gdańsk	12 888	3 262
Gliwice	10 842	4 579
Kraków	18 692	5 623
Lublin	6 487	1 448
Poznań	17 187	5 192
Rzeszów	12 836	3 167
Szczecin	6 825	1 372
Warszawa	17 021	4 662
Wrocław	18 170	4 521
Suma	133 781	36 902

Jak wynika z tabeli 1 najwięcej decyzji wydano w RZGW w Krakowie (18 692), Warszawie (17 021), we Wrocławiu (18 170) i w Poznaniu (17 187). W przypadku decyzji związanych z wodami opadowymi i roztopowymi, podobnie największa liczba wydanych zgód wodnoprawnych dotyczy RZGW w Krakowie (5 623), w Poznaniu (5 192), w Warszawie (4 662), we Wrocławiu (4 521) oraz w Gliwicach (4 579). Prawdopodobnie wynika to z warunków meteorologicznych, które cechuje te obszary, a w szczególności występowanie intensywnych opadów deszczu w tych regionach, co przekłada się na potrzeby regulacji systemów odwadniających i retencji wód, szczególnie w miastach o dużej powierzchni utwardzonej. Gdańsk (3 262) również wykazuje wysoką wartość, co z kolei można powiązać z charakterystyką obszaru nadmorskiego, gdzie zarządzanie wodami opadowymi ma istotne znaczenie ze względu na, np. zagrożenie powodzią. Łączna liczba wydanych zgód wodnoprawnych w latach 2018–2024 wynosi 133 781, a w poszczególnych RZGW ta liczba waha się od 3% w Bydgoszczy do 14% w Krakowie i Wrocławiu. Łączna liczba zgód wodnoprawnych wydanych na odprowadzanie wód

opadowych lub roztopowych stanowi ponad 28% wszystkich prowadzonych postępowań, przy czym w poszczególnych RZGW ten udział jest różny i waha się od 22% w RZGW w Lublinie do 42% w RZGW w Gliwicach.

Pozostałe rodzajowo sprawy, które dotyczą wydawanych zgód wodnoprawnych związane są z odprowadzaniem ścieków do kanalizacji, poborem i korzystaniem z wód powierzchniowych i podziemnych, piętrzeniem wód oraz budową, rozbiórką lub legalizacją urządzeń wodnych, wycinką trzciny czy lokalizowaniem obiektów na terenach zagrożonych powodzią.

Analiza struktury operatu wodnoprawnego dla zróżnicowa-

nych typów korzystania z wód pozwoliło na wyraźne zidentyfikowanie odmienności stopnia skomplikowania procedur formalno-prawnych. Przedsięwzięcia z zakresu gospodarki wodnej charakteryzują się bardzo zróżnicowanym poziomem wymagań dotyczących części opisowej wniosku, co bezpośrednio wpływa na ostateczną pracochłonność przygotowania dokumentacji. Szczegółowe zestawienie dwudziestu dwóch kluczowych komponentów składowych operatu wykazało bezpośrednią zależność pomiędzy technicznym charakterem zamierzonego korzystania z wód, a zakresem obowiązków nałożonych przez prawo na wnioskodawcę (tab. 1). W przypadku ubiegania się

Tabela 2. Elementy zgody wodnoprawnej poddane analizie dla trzech rodzajów korzystania z wód
Table 2. Elements of water law consent analyzed for three types of water use

Element wniosku	Urządzenie wodne (zbiornik zaporowy)	Odprowadzenie wód opadowych i roztopowych (odwodnienie torowiska kolejowego do rowu)	Odprowadzenie ścieków przemysłowych do kanalizacji
Opis działalności w języku nietechnicznym	Tak	Tak	Tak
Opis zakładu ubiegającego się o wydanie pozwolenia, jego siedziby i adresu	Tak	Tak	Tak
Cel i zakres zamierzonego korzystania z wód	Tak	Tak	Tak
Cel i rodzaj planowanych do wykonania urządzeń wodnych lub robót	Nie	Tak	Nie
Rodzaj urządzeń pomiarowych oraz znaków żeglugowych	Tak	Nie	Nie
Rodzaj i zasięg oddziaływania zamierzonego korzystania z wód lub planowanych do wykonania urządzeń wodnych	Tak	Tak	Tak
Stan prawny nieruchomości usytuowanych w zasięgu oddziaływania zamierzonego korzystania z wód lub planowych do wykonania urządzeń wodnych	Tak	Tak	Tak
Obowiązki ubiegającego się o wydanie pozwolenia w stosunku do osób trzecich	Tak	Tak	Tak
Opis i lokalizacja urządzenia wodnego, w tym nazwa lub numer obrębu ewidencyjnego z numerem lub numerami działek ewidencyjnych oraz współrzędne	Tak	Tak	Tak
Charakterystyka wód objętych opracowaniem wodnoprawnym	Tak	Tak	Nie
Charakterystyka odbiornika ścieków objętego pozwoleniem wodnoprawnym	Nie	Nie	Tak
Ustalenia wynikające z planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza	Tak	Tak	Tak
Ustalenia wynikające z planu zarządzania ryzykiem powodziowym	Tak	Tak	Nie
Ustalenia wynikające z planu przeciwdziałania skutkom suszy	Tak	Tak	Nie
Ustalenia wynikające z programu ochrony wód morskich	Nie	Nie	Nie
Ustalenia wynikające z krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych	Nie	Nie	Nie
Ustalenia wynikające z planu lub programu rozwoju śródlądowych dróg wodnych o szczególnym znaczeniu transportowym	Nie	Nie	Nie
Określenie wpływu planowanych do wykonania urządzeń wodnych lub korzystania z wód na wody powierzchniowe oraz wody podziemne	Tak	Tak	Tak
Wielkość przepływu nienaruszalnego, sposób jego obliczenia oraz odczytywania	Tak	Nie	Nie
Wielkość średniego niskiego przepływu z wielolecia (SNQ) lub zasobu wód podziemnych	Tak	Nie	Nie
Planowany okres rozruchu, sposób postępowania w przypadku rozruchu, zatrzymania działalności lub awarii urządzeń istotnych dla realizacji pozwolenia wodnoprawnego	Tak	Nie	Nie
Informacje o formach ochrony przyrody utworzonych lub ustanowionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody	Tak	Tak	Tak

o zgodę wodnoprawną dla dużych obiektów hydrotechnicznych, reprezentowanych w analizie przez zbiorniki Topola i Kozielno, wymagana dokumentacja odznacza się najwyższym stopniem szczegółowości. Spośród wszystkich badanych elementów aż 17 pozycji wymagało bezwzględnego uwzględnienia, co stanowi 77,27% całości analizowanych kryteriów. Inwestor w tym scenariuszu musi szczegółowo opisać skomplikowane parametry hydrologiczne, w tym wielkość przepływu nienaruszalnego czy średniego niskiego przepływu z wielolecia (SNQ), a także zaplanować procedury rozruchu i postępowania na wypadek awarii. Jedynie 5 komponentów (22,73%) uznano za nieobligatoryjne, co potwierdza rygorystyczne podejście organów do obiektów trwale ingerujących w ekosystemy.

Umiarkowanym stopniem sformalizowania cechuje się odprowadzanie wód opadowych i roztopowych, przeanalizowane na przykładzie odwodnienia torowiska kolejowego do rowu. W tym segmencie konieczne było spełnienie 14 wymagań, co odpowiada 63,64% badanych parametrów. Choć procedury te pomijają zaawansowane wyliczenia przepływów rzecznych, to wciąż nakładają obowiązek precyzyjnego określenia stanu prawnego nieruchomości w zasięgu oddziaływania oraz analizy zgodności z dokumentami planistycznymi dotyczącymi suszy czy ryzyka powodziowego. Brak konieczności opisu odnotowano tutaj w 8 przypadkach (36,36%).

Z kolei najbardziej uproszczoną strukturą opisową charakteryzuje się jeden z najbardziej newralgicznych obszarów, tj. odprowadzanie ścieków przemysłowych do sieci kanalizacyjnej. W tym przypadku wymagania rozłożyły się idealnie po połowie: 11 elementów jest wymaganych, a 11 pozostaje bezprzedmiotowych. Kluczowa staje się tu charakterystyka samego odbiornika ścieków i określenie parametrów jakościowych ścieków, podczas gdy lokalne plany dotyczące suszy, powodzi czy przepływów są całkowicie pomijane, a w przypadku wystąpienia awarii mogą prowadzić do istotnego zanieczyszczenia środowiska.

4. Analiza SWOT

Zgodnie z przyjętą metodyką oraz w odniesieniu do tabeli 2, przeprowadzono analizę SWOT dla trzech rodzajów zgód wodnoprawnych, a wyniki zestawiono w tabelach nr 3–5.

Dla dużych obiektów hydrotechnicznych istotne mocne strony to zgodność z wymogami Prawa wodnego oraz potencjał poprawy bilansu wodnego, co przekłada się na zwiększenie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego i korzyści dla sektorów takich jak rolnictwo czy energetyka. Słabą stroną pozostaje wysoki poziom skomplikowania wymaganej dokumentacji oraz konieczność licznych uzgodnień z organami środowiskowymi i właścicielami gruntów, co może znacząco opóźnić realizację projektu. Szanse wynikają ze zmieniających się warunków klimatycznych, takich jak susze i powódzie, które uzasadniają potrzebę inwestycji w zbiorniki retencyjne. Z kolei największym zagrożeniem są potencjalne zmiany w przepisach, które mogą zwiększyć obciążenia administracyjne, a także ryzyko konfliktów z interesariuszami. Najważniejszym aspektem analizy jest jednak strategiczne znaczenie poprawy bilansu wodnego. Stanowi to kluczowy argument za realizacją inwestycji, gdyż nie tylko wspiera ochronę przeciwpowodziową, ale także zapewnia lepsze gospodarowanie zasobami wodnymi w warunkach postępujących zmian klimatycznych.

Tabela 3. Analiza SWOT dla zbiornika zaporowego
Table 3. SWOT analysis for river dam reservoir

Mocne strony (S) - Wymóg zgody wodnoprawnej ogranicza ryzyko zanieczyszczeń wód opadowych (art. 76 Prawa Wodnego) - Redukcja ryzyka zalania infrastruktury kolejowej, co jest istotne dla bezpieczeństwa.	Słabe strony (W) - Konieczność uzyskania szczegółowej dokumentacji, nawet dla prostych instalacji na terenie zamkniętym, np. opis technologii oczyszczania wód opadowych. - Koszty dostosowania istniejących systemów do aktualnych wymogów prawnych (np. urządzenia pomiarowe). - Problemy administracyjne związane z uzyskaniem zgód od właścicieli gruntów przyległych do rowów (art. 214).
Szanse (O) - Potencjał do uproszczenia procedur dla instalacji o ograniczonym wpływie na środowisko - Możliwość uproszczonych procedur w niektórych przypadkach (zgłoszenie zamiast pozwolenia, art. 394 prawa wodnego) - Możliwość korzystania z nowoczesnych technologii retencji (np. ogrody deszczowe)	Zagrożenia (T) - Ryzyko wzrostu wymagań prawnych, np. związanych z oczyszczaniem wód opadowych przed ich odprowadzeniem do rowów. - Możliwość odmowy zgody wodnoprawnej przy niedopełnieniu wymogów środowiskowych. - Niewłaściwe zarządzanie rowami może skutkować ich degradacją - Zmiana przepisów prawnych zwiększająca koszty zgodności

Tabela 4. Analiza SWOT dla systemu odwodnienia torowiska kolejowego do rowu
Table 4. SWOT analysis for the railway track drainage system into a ditch

Mocne strony (S) - Wymóg zgody wodnoprawnej ogranicza ryzyko zanieczyszczeń wód opadowych (art. 76 Prawa Wodnego) - Redukcja ryzyka zalania infrastruktury kolejowej, co jest istotne dla bezpieczeństwa.	Słabe strony (W) - Konieczność uzyskania szczegółowej dokumentacji, nawet dla prostych instalacji na terenie zamkniętym, np. opis technologii oczyszczania wód opadowych. - Koszty dostosowania istniejących systemów do aktualnych wymogów prawnych (np. urządzenia pomiarowe). - Problemy administracyjne związane z uzyskaniem zgód od właścicieli gruntów przyległych do rowów (art. 214).
Szanse (O) - Potencjał do uproszczenia procedur dla instalacji o ograniczonym wpływie na środowisko - Możliwość uproszczonych procedur w niektórych przypadkach (zgłoszenie zamiast pozwolenia, art. 394 prawa wodnego) - Możliwość korzystania z nowoczesnych technologii retencji (np. ogrody deszczowe)	Zagrożenia (T) - Ryzyko wzrostu wymagań prawnych, np. związanych z oczyszczaniem wód opadowych przed ich odprowadzeniem do rowów. - Możliwość odmowy zgody wodnoprawnej przy niedopełnieniu wymogów środowiskowych. - Niewłaściwe zarządzanie rowami może skutkować ich degradacją - Zmiana przepisów prawnych zwiększająca koszty zgodności

Analiza SWOT wskazuje na istotne mocne strony, takie jak wymóg zgody wodnoprawnej, który minimalizuje ryzyko zanieczyszczenia wód opadowych, oraz redukcję ryzyka zalania infrastruktury kolejowej, co jest kluczowe dla bezpieczeństwa. Wśród słabych stron wyróżnia się wysokie wymagania dokumentacyjne, nawet dla prostych instalacji oraz koszty dostosowania istniejących systemów do zmieniających się wymogów prawnych.

Szanse obejmują możliwość uproszczenia procedur administracyjnych oraz przy wdrożeniu nowoczesnych technologii retencji, takich jak ogrody deszczowe, co może zwiększyć efektywność zarządzania wodami opadowymi. Z drugiej strony, zagrożenia wynikają z potencjalnych zmian w przepisach, które mogą zwiększyć wymagania i koszty budowy i utrzymania, a także ryzyka degradacji rowów przy niewłaściwym zarządzaniu. Najważniejszym elementem analizy jest potencjał uproszczenia procedur dla instalacji o niewielkim wpływie na środowisko. Ułatwienia administracyjne mogłyby istotnie obniżyć koszty i czas realizacji projektów, co zwiększyłoby ich opłacalność i efektywność.

Tabela 5. Analiza SWOT dla zbiornika zaporowego
Table 5. SWOT analysis for river dam reservoir

Mocne strony (S) - Spełnienie wymogów art. 76 dotyczącego ochrony środowiska przed substancjami niebezpiecznymi. - Możliwość monitorowania jakości odprowadzanych ścieków dzięki wymaganiom prawnym. - Ograniczenie ryzyka kar finansowych dzięki zgodności z przepisami. - Utrzymanie działalności zakładu przemysłowego.	Słabe strony (W) - Wysoka szczegółowość operatu wodnoprawnego (m.in. opis technologii oczyszczania, analiza zasięgu oddziaływania). - Uzależnienie od kosztownej infrastruktury oczyszczania i pomiarów. - Ryzyko niezgodności z nowymi normami lub wymogami inspekcji. - Uzależnienie od kontroli organów administracyjnych.
Szanse (O) - Możliwość poprawy wizerunku zakładu dzięki działaniom proekologicznym. - Rozwój technologii umożliwiających efektywne oczyszczanie ścieków przemysłowych. - Potencjalne uproszczenia dla zakładów stosujących nowoczesne technologie oczyszczania (np. bioreaktory). - Wzrost zaufania społecznego dzięki działaniom proekologicznym.	Zagrożenia (T) - Ryzyko zaostrzenia norm środowiskowych, np. dotyczących parametrów ścieków. - Wysokie koszty adaptacji infrastruktury do zmieniających się przepisów. - Wysokie kary za ewentualne niezgodności z normami.

Zakład przemysłowy spełnia wymogi art. 76 dotyczące ochrony środowiska przed substancjami niebezpiecznymi, co pozwala na monitorowanie jakości odprowadzanych ścieków i ogranicza ryzyko kar finansowych. Dzięki zgodności z przepisami możliwe jest utrzymanie działalności zakładu, co stanowi istotną mocną stronę. Jednak projekt wymaga szczegółowej dokumentacji operatu wodnoprawnego, w tym opisu technologii oczyszczania i analizy oddziaływania, co może stanowić wyzwanie. Dodatkowo uzależnienie od kosztownej infrastruktury oczyszczania i pomiarów oraz ryzyko niezgodności z nowymi normami zwiększają

szają potencjalne trudności. Szanse związane z projektem obejmują możliwość poprawy wizerunku zakładu poprzez działania proekologiczne, wzrost zaufania społecznego oraz wykorzystanie nowoczesnych technologii, które mogą ułatwić oczyszczanie ścieków. Jednocześnie należy brać pod uwagę zagrożenia wynikające z potencjalnego zaostrzenia norm środowiskowych, co może wymagać kosztownych adaptacji infrastruktury. Dodatkowe wyzwania stanowią wysokie kary za ewentualne niezgodności oraz presja wynikająca z kontroli administracyjnych.

5. Podsumowanie i wnioski

Wyniki przeprowadzonej analizy ilościowej i jakościowej w zakresie zgód wodnoprawnych dostarczają istotnych argumentów do optymalizacji narzędzi zarządzania gospodarką wodną w Polsce. Statystyki krajowe za lata 2018–2024 ujawniają kolosalną skalę działalności organów PGW Wody Polskie, w badanym okresie wydano łącznie aż 133 781 decyzji administracyjnych. Istotnym faktem jest, że blisko jedna czwarta z nich dotyczyła bezpośrednio wód opadowych i roztopowych, co dowodzi, że problematyka zarządzania wodami opadowymi nie jest zagadnieniem niszowym, a stanowiąc jeden z dominujących komponentów aktywności inwestycyjnej w kraju, może mierzyć się z wydłużonym czasem realizacji, z uwagi na jednoczesne procedowanie innych rodzajowo tematów.

Analiza przestrzenna ujawniła głębokie dysproporcje regionalne. Cztery Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej: w Krakowie (13,98%), Wrocławiu (13,58%), Poznaniu (12,85%) oraz Warszawie (12,72%), skupiają łącznie ponad połowę wszystkich postępowań w Polsce. Odzwierciedlać to może koncentrację kapitału, intensywny rozwój infrastrukturalny oraz dynamikę procesów deweloperskich w największych polskich aglomeracjach. Wyjątkowo interesujący jest przypadek RZGW w Gliwicach, gdzie odsetek decyzji związanych z wodami opadowymi osiągnął 42,24% na tle wszystkich spraw. Wynik ten można interpretować jako bezpośrednią konsekwencję specyfiki Górnego Śląska, czyli silnego uprzemysłowienia, gęstej sieci dróg i torowisk oraz ogromnego stopnia uszczelnienia zlewni, co wymusza formalne regulowanie każdego spływu powierzchniowego. Na przeciwnym biegunie uplasowało się RZGW w Lublinie (22,33%), co koresponduje z bardziej rolniczym charakterem regionu i mniejszą dynamiką transformacji terenu.

Najważniejszy wniosek płynący z dyskusji nad studiami przypadków dotyczy jednak rażącego braku proporcjonalności wymagań formalnych w stosunku do skali i uciążliwości inwestycji. Szczegółowe badanie struktury operatu wodnoprawnego (obejmujące 22 kluczowe pozycje opisowe) wykazało, że odprowadzanie wód opadowych z torowiska do zwykłego rowu wymaga spełnienia aż 14 rygorystycznych kryteriów (63,64% całości matrycy). Inwestor realizujący proste odwodnienie liniowe zmuszony jest do przechodzenia przez procedury niemal tak samo złożone, jak podmiot wnoszący monumentalne i strategiczne obiekty hydrotechniczne, takie jak zbiorniki retencyjne (spełniające 17 kryteriów, czyli 77,27%). Taki stan rzeczy został jednoznacznie zidentyfikowany w analizach SWOT jako fundamentalna słaba strona (bariera proceduralna) obecnego systemu. Generuje on przewlekłość postępowań, paraliżuje inwestycje liniowe i zniechęca do legalizacji systemów odprowadzania wód. Z kolei

analiza trzeciego przypadku, odprowadzania ścieków przemysłowych do sieci kanalizacyjnej (gdzie wymagania rozłożyły się idealnie po 50%), udowadnia, że oparcie gospodarki ściekowej na istniejącej infrastrukturze zbiorczej drastycznie redukuje obciążenia formalne. Stanowi to jasny sygnał dla ustawodawcy, że uproszczenie procedur dla lokalnych, rozproszonych systemów odwodnienia, retencji i błękitno-zielonej infrastruktury mogłoby znacząco przyspieszyć proces adaptacji miast do zmian klimatycznych. Krajowe i globalne kierunki ochrony środowiska determinują pilną potrzebę nowelizacji ustawy Prawo wodne. Kluczowa jest redukcja barier biurokratycznych, uelastycznienie ścieżek formalnych dla różnorodnych form retencji, uproszczenie struktury operatów dla wód opadowych i gospodarki wodno-ściekowej oraz pełna cyfryzacja usług publicznych. Zmiany te są niezbędne, aby prawo nadążało za wdrażaniem nowoczesnych, ekologicznych technologii zrównoważonego rozwoju.

6. Literatura

- [1] Gulev, S.K., P.W. Thorne, J. Ahn, F.J. Dentener, C.M. Domingues, S. Gerland, D. Gong, D.S. Kaufman, H.C. Nnamchi, J. Quaas, J.A. Rivera, S. Sathyendranath, S.L. Smith, B. Trewin, K. von Schuckmann, and R.S. Vose, (2021). *Changing State of the Climate System. In Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. Cambridge University Press, 287–422, <https://doi.org/10.1017/9781009157896.004>
- [2] Kowalczyk A. (2005). Pozwolenie wodnoprawne. *Studentyckie Zeszyty Naukowe* 8(11), 70–79.
- [3] Korzeniowski P. (2021). *Zgoda Wodnoprawna*. Wolters Kluwer, Warszawa.
- [4] Górski M. (2018). Zgoda wodnoprawna a przepisy prawa emisyjnego w świetle nowej ustawy Prawo wodne. *Ochrona Środowiska*, 40(2), 3–8.
- [5] Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2017 r. poz. 1566, z późn. zm.).
- [6] RZGW - Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie - *portal.gov.pl*. (n.d.). Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. <https://www.gov.pl/web/wody-polskie/rzgw> (dostęp 12.06.2026 r.)
- [7] Paradowski M. (2023). Pozwolenia na korzystanie ze środowiska w świetle norm prawa administracyjnego. *Centrum Ekspertyzy Lokalnej (Analiza Celowa nr 11/2023)*, Warszawa.
- [8] Dyka M. (2024). Ujęcie wód podziemnych a przepisy ustawy Prawo wodne. *Przegląd Geologiczny*, 72(4), 144–148.
- [9] Urbanowicz P. (2023). *Zasady korzystania z wód i usług wodnych*. Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Olsztyn.
- [10] Kruś, M. (2019). Usługi wodne – nowa postać zarządzania gospodarką wodną. *The Opole Studies in Administration and Law*, 16, 1(3), 47–58. <https://doi.org/10.25167/osap.1143>
- [11] Kierzkowska J. (2018). Konsekwencje nowej koncepcji prawnej w zakresie ochrony wód w Polsce. *Zeszyty Naukowe Gdańskiej Szkoły Wyższej*, 2(19), 41–54. <http://doi.org/10.24426/zngsw.v19i2.50>
- [12] Krajewska H. (2011). Specyfika i problemy gospodarki nieruchomościami pokrytymi wodami. *Studia i Materiały Towarzystwa Naukowego Nieruchomości*, 19(2).
- [13] Hakuć-Błażkowska A., Napiórkowska-Baryła A., Turkowski K. (2020). *Wybrane aspekty zarządzania wodą i powierzchnią Ziemi ze szczególnym uwzględnieniem planowania przestrzennego*. Instytut Badań Gospodarczych, Olsztyn.
- [14] Krzyż, P. B. (2023). Status prawny wód opadowych i roztopowych. *Prawne Problemy Górnictwa i Ochrony Środowiska*, (1), 1–20. <https://doi.org/10.31261/PPGOS.2023.01.01>
- [15] Szruba M. (2018). Zagospodarowanie wód opadowych na terenach zurbanizowanych. *Nowoczesne Budownictwo Inżynieryjne*, 5-6/2018, 20–26.
- [16] Wójcik-Jackowski S. (2014). Wody opadowe i ich odprowadzanie. *Przegląd Prawa Ochrony Środowiska*. 1/2014, 47–101. <https://doi.org/10.12775/PPOS.2014.003>
- [17] Dane publiczne KZGW dotyczące liczby zgód wodnoprawnych
- [18] Szałata Ł., Zwoździak J. (2011). Analiza SWOT jako podstawowe narzędzie w zarządzaniu środowiskiem. *Pomorskie Towarzystwo Naukowe Ochrony Środowiska*, 13, 1105–1112.